

האדמו"ר מהאלמין
רבי שלום יהודה גראס שליט"א
חיבר למעלה מאלף ספרים על כל מקצועות התורה

דיני מוקצה בשבת

אור הזוהר 191 * אב תשע"ג

מפעל הזוהר העולמי טל: 0527651911

כללים לכל מיני מוקצה

ז כל עיקר איסור טלטול דוקא בטלטול בידיו כדרכו, אבל במטלטל בנפיחת פיו, או בגופו, או כלאחר יד שרי אפילו בכוונתו לצורך המוקצה כגון שלא יאבד או יפסד וכיוצא (ש"ח ס"ג, ש"י"א ס"ח, ואחרונים שם).

ז אע"ג דאסורה בטלטול מכל מקום מותר להשתמש בו כשהוא במקומו כגון לשבת עליו (ש"ח ס"כ משנה ברורה ס"ק פ"ב, ומ"ש במשנה ברורה בשם המאירי דשלא לצורך יש לפרוש נ' הכוונה, ידיים עסקניות ויש לחוש שאגב טירתו ישכח ויטלטל בידים).

ח אע"ג דכלל מסור בדינו שאין איסור במוקצה רק בטלטול אבל בנגיעה שרי (ש"ח ס"ג) מכל מקום כשיש משום כילוי המוקצה בידים כגון להדליק ביו"ט עצי מוקצה לכלותן אסור.

י מותר לטלטל מוקצה במקום הפסד לדעת י"א אפילו במקום שאין לחשוש שיבא לעבור איסור חמור (ח"א כלל מ"ה ס"ו, ועיין סימן של"ד משנה ברורה סק"ד-ו וב"ח שם).

יא י"א דמוקצה מותר לחולה שא"ב סכנה אפילו לאכול (ישועות יעקב ס"ו ש"ט, תפא"י בכלכלת שבת "בוזה הכלל וכו" וכן א"ת ג, ובפת"ש יור"ד קנ"ה סק"ה דעת הגרע"א להתיר) ויש אוסרים (ח"א כלל ס"ט סעיף ט"ז, שאלות ותשובות לחם שלמה או"ח נ"ו אליבי דהגרע"א, עיין שם). ומאכל מוקצה היינו כגון חלב שנחלב בשבת, או פירות שנשרו מן העץ בשבת וכיוצא.

יב אבל לקטן לכו"ע מותר להאכיל מוקצה (מגן אברהם שכ"ח ס"ק ט"ו, ח"א, הגרע"א ישוע"י, משנה ברורה, וכל אחרונים). ואם אין התינוק רוצה לאכול מותר להאם לטלטל המוקצה ולהאכילו (מגן אברהם ומשנה ברורה, שם).

יג אין מוקצה באוכלין תלושין אפילו עומדין לסחורה רק בדאיכא תרתי דחינהו בידים ולא חזי (סימן ש"י ס"ב).

א טלטול מן הצד לצורך דבר המותר, מותר (סימן ש"י"א ס"ח) ופירושו שאינו נוגע בידיו במוקצה אבל הטלטול מכל מקום נעשה ע"י ידיו, דהיינו שנוגע בידו בכלי ובו מטלטל המוקצה, ובין שאין רוצה כלל שהמוקצה יזוז ממקומו אלא שבמילא נעשה והוה פס"ר (דבלא"ה, בכל מלאכות שרי אינו מתכוין) כגון מטלטל חפץ המוקץ מוקצה וע"י הגבהת החפץ מזיז המוקצה אע"ג שאין לו תולעת בה (עיין ש"י"א ס"ח) וכן בכוונתו להזיז המוקצה אבל כוונתו לתועלת עצמו כגון שיהיה הבית מכובד ונראה (עיין משנה ברורה סימן ש"י"א).

ב מותר וגם מצוה לטלטל מוקצה במקום שקיים חשש שיוזקו בו (ש"ח ס"ו ב רמ"א) לפיכך מותר לסלק שברי זכוכית (רמ"א שם) ומחט או מסמר וכדומה שברצפת הבית או אפילו ברחוב שאינו מעורב כ"ז שאינו רה"ר גמורה (משנה ברורה מז) וברה"ר גמורה יטלטל פחות פחות מד"א (סעיף ח"י).

ג שכח ונטל בידו מוקצה גמור (פירוש מוקצה מחמת גופו או חסרון כיס) רשאי לטלטלו לכל מקום שירצה אבל רק במקום הפסד (הגר"ז סימן ש"ח י"ג).

ד כל מוקצה אין אסור אלא בטלטול (פירוש שמנדנד המוקצה בידיו) אבל בנגיעה בעלמא שאינו מנדנדו שרי (ש"ח ס"ג ב רמ"א). ואפילו אם הנגיעה לצורך המוקצה כגון שכופה כלי על המוקצה לשמרה אע"ג שנוגע בהמוקצה שרי (מכל מקום, ביאור הגר"א, דה"ח, משנה ברורה ש"ח ס"ק י"ז, דלא כמגן אברהם ש"י ס"ו, והגר"ז לא הכריע).

ה אם מטלטל בידיו היתר ועי"ז מתנדנד מוקצה מכל מקום כיון שכונתו להמותר שרי (ש"י"א ס"ח, פרי מגדים ומשנה ברורה ש"ח י"ט).

דברים המזתרין בטלטול שלא לצורך כלל

א ספרים שמותר לקרות בהם בשבת (ש"ח ס"ד, שו"ע הגר"ז י"ז וש"א).

ב אוכלין (ש"ח ס"ד) ודוקא מאכל הראוי לאדם אבל הראוי רק לבהמה חי ועוף אין מותרין רק לצורך, ככלי שמלאכתו להיתר (פרי מגדים ש"ח א"א סק"י, תולדו"ש סימן צ"ט, ופרטי דיני אוכלין הראויין לבע"ח כבר נתבאר במקומה).

ג מלבושין ותכשיטין שמותרין ללבושן מותרין גם כן בטלטול שלא לצורך כלל (קצוה"ש סימן ק"ח בבדה"ש אות ז, ובוזה תבין מנהג העולם למשמש כל שעה בציצית בלי צורך, או בבתי עינים וכיוצא).

ד שערות האדם כמו של הראש והזקן (שאלות ותשובות שא"י סימן ל"ח, ונלמד

במכ"ש מסעיף ג' דכאן, וכן עמא דבר).

ה (ה) כוסות, קערות, צלוחית וסכין שע"ג השלחן דתדירין בתשמיש לגבי לחם ובשר ואוכלין שחותכין בו (שלט"ג, שכנה"ג, באה"ט סק"י, חי חת"ס שבת דף קכג, א"ר סק"י, מקו"ח מובא במנח"ש, וע"ע בתה"ד ש"ח סק"ד, ומנח"ש פ"ח נ"ג, וכפי הנראה גם דעת המשנה ברורה נוטה להמקילין שהביא שיטתם בס"ק כ"ג, ושיטת האוסרין הביא בלשון "ויש מחמירין").

אבל יש מחמירין דדינם ככלי שמלאכתו להיתר שאינם מותרין שלא לצורך כלל (ש"ע הגר"ז ש"ח ס"ק ט"ז, י"ז, שעה"צ כ"א דכן משמעות הרמב"ם פכ"ה, וכ"נ בתו"ש בשם שלי"ה, דעת התו"ש, דה"ח, ח"א כלל ס"ו ס"ג, קש"ע פ"ח ס"ח, ומובא גם במשנה ברורה בשם יש מחמירין, ועיין תה"ד ומנח"ש שם).

כלי שמלאכתו לאיסור

ה) כלי שמלאכתו לאיסור אע"ג דשרי בטלטול לצורך גו"מ מכל מקום היינו דוקא כשאין לו כלי היתר לתשמיש זה, דאם י"ל ישתמש בה (משנה ברורה ש"ח, ס"ק י"ב) ואפילו אם בכלי ההיתר יצטרך לטרוח בשימוש ובכלי האיסור לא יטרח כ"כ, ישתמש בכלי ההיתר (קצוה"ש סימן ק"ח ס"ק י"ד) ומכל מקום אם כלי ההיתר אין מיוחד לתשמיש זה אולי הדין ששניהם (אותו שמלאכתו לאיסור ואותו שמלאכתו להיתר) שוין לטלטול, וכ"ש בדאיכא טירחא יתירה בכלי ההיתר (קצוה"ש שם).

ז) כלי שמלאכתו לאיסור אפילו איסורו רק מדרבנן (פרי מגדים, וביאור הלכה סעיף ג), אבל חומרא בעלמא שרי (פרי מגדים בא"א של"ח ס"ק ג בשם הלבוש, ועיין שם בביאור הלכה ד"ה אסור).

ז) היתר טלטול לצורך גופו או מקומו היינו אפילו באם עיקר כוונת המטלטל מחמה לצל, מכל מקום כיון שסוף סוף עכשיו מטלטלו לצורך גו"מ שרי (מגן אברהם בשם הירושלמי, משנה ברורה ס"ק ט"ז).

ח) אפילו הכלי גדול וכבד הרבה מותר לטלטלו (ש"ח סעיף ב) ואפילו הוא משוי כמה בני אדם (עירובין קב, משנה ברורה ט) ואם בימות החול נזהרין להניעה ממקומה שלא תפסד ותתקלקל הוא בכלל מוקצה מחמת חסרון כיס ואסור לטלטלה (משנה ברורה ס"ק ח).

ט) כלי שאדם מסיח ומקצה דעתו ממנו מחמת מיאוסו מלהשתמש בו למלאכה אחרת ונקרא "מוקצה מחמת מיאוס" י"א דדינו לעולם ככלי שמלאכתו לאיסור ושרי לטלטלו לצורך גופו ומקומו לבד ולא יותר כגון מחמה לצל, אע"ג שהכלי מיוחדת למלאכת היתר (בביאור הלכה סימן רע"ט בשם הפרי מגדים שמצדד דדעת הרמב"ם כן, ודעת שו"ע הגר"ז רע"ט ז, ש"ח ב, ש"י א, כן, וכ"כ בקצוה"ש סימן ק"ח, יז) ויש חולקין דתלוי לפי הכלי ואם מלאכתו להיתר דינו ככלי שמלאכתו להיתר דשרי אפילו מחמה לצל (משנה ברורה רע"ט ט), וכתב בביאור הלכה דכן דעת בעה"מ והר"ן, עיין שם.

כלי שמלאכתו לאיסור

יב) במקום הפסד מרובה יש לסמוך על המתירין ומקילין להניח חפץ המותר (כמו כבר) על הכלי שמלאכתו לאיסור כדי לטלטלו (שו"ע הגר"ז סימן ש"ח כ"ב, קצוה"ש ק"י ג ו).

יא) לצורך מקומו לא מקרי אלא כשרוצה להשתמש בו במקום שמונח הכלי, אבל אם מציאת הכלי במקום זה מפריעה אותו מסיבה צדדית אסור לטלטלו משם (מאירי שבת קנד: ד"ה יש שואלים).

כלי שמלאכתו להיתר

ג) וכפי הנראה דאפילו אינו מטלטל כלי ההיתר שיהיה מוכן לו לצורך תשמישו או כדי שלא יגנב, מכל מקום אם מטלטלו לאיזה כוונת מה יהיה מה שיהיה שוב מיקרי טלטול לצורך ודמי לטלטול בשביל שלא ישבר או יגנב, וכ"מ לשון של"ה הק ש"כ וז"ל: כלי שמלאכתו להיתר אינו מותר לטלטלו אלא לצורך מה עכ"ל, ומשמע דאם הוא רק לצורך מה שוב מיקרי לצורך, וכ"מ לכאורה דעת הח"א כלל ס"ו דין ג, (מנח"ש סימן פ"ח ס"ק נ"ג וסיים וז"ל: וכן ראיתי ממורי התנא האלקי איש אלקים קדוש יי"נ כמ"פ וכו').

א) כלי שמלאכתו לאיסור ולהיתר דינו ככלי שמלאכתו להיתר בלבד (מגן אברהם בשם ש"ג ומועתק בדה"ח, ח"א, ש"ע הגר"ז, קש"ע, משנה ברורה וכל האחרונים) ופירושו שנעשה מעיקרו לשמש שני צרכים שונים דאיסור ודהיתר (עיין משנה ברורה וביאור הלכה סעיף ג, ובדה"ש ק"ח אות י"ב).

ב) אם מטלטל בידי או בכיסו כדי שיהיו מוכנים אצלו במשך היום כשיצטרך לו אע"ג שעכשיו א"צ לו שרי (ט"ז רי סימן ש"ח והגר"ז ח"י ומשנה ברורה ס"ק כ"א).

בסיס לדבר האסור

א) פירושו, חפץ שלו (ש"ט ס"ד ברמ"א ועיין משנה ברורה ס"ק כ"ז) השרי בטלטול שהניח עליו חפץ של מוקצה מבע"י על דעת שיהיה מונח שם כל השבת נעשה ההיתר הזה בסיס לדבר האסור לכו"ע, ודינו ממש כדין המוקצה שהונח עליו אפילו נסתלק מאליו ביה"ש הדבר מוקצה

(סימן ש"ט י"ד, וש"י ס"ג). וי"א שאפילו הניחם ע"ד שישאר שם רק בכניסת השבת ויטלם אח"כ נעשה גם כן בסיס על כל משך השבת אע"פ שניטל אח"כ (שם) ובמקום פסידא יש לסמוך על המקילין (מגן אברהם בשם הב"ח, הגר"ז, משנה ברורה וכל האחרונים).

פירוש שמיוחדת לעשות דבר שאסור לעשות בשבת (מגן אברהם בס"ג, הגר"ז י"ב, משנה ברורה ס"ק)

א) דינו: שמותר לטלטלו בין לצורך גופו פירוש שצריך להשתמש בגוף הכלי לדבר המותר כגון קורנוס (האממער בלע"ז) לפצו"ע (אויפקלאפע"ן) אגוזים, בין לצורך מקומו פירוש שצריך להשתמש איזה תשמיש במקום שהכלי מונח שם, אבל לצורך הכלי עצמו כגון שלא יגנב או שלא ישבר או שלא יתקלקל מסיבה אחרת אסור לטלטלו (ש"ח ס"ג, וש"ע הגר"ז י"ב) וכ"ש שלא לצורך כלל (פשוט).

ב) כל דהוה ביה הנאה אפילו רק הנאת שילוח לחבירו משום שמחת יו"ט לצורך גופו נחשב, (שבת ס. תוד"ה לא בסנדל, רשב"א ביצה טו. ד"ה הא דר"ה, עירובין תד"ה כיון) וה"ה לשלוח לחתן בשבת ביום חתונתו לייטע"ר וכיצא דמשום שמחת חתן מקרי צורך גופו (חי"ר עק"א סימן ש"ו על מגן אברהם ס"ק ט"ו), ופטומי זמנינו של כסף צ"ע בהיתר זה דהם מוקצים מחמת חסרון כיס.

ג) כלי שמלאכתו לאיסור אם מחשב עליו להשתמש בגופו במקו"א או להשתמש במקומו, מותר לטלטלו ממקום זה אע"פ שעיקר כוונתו בטלטולו לצורך הכלי שלא יגנב (מגן אברהם בשם הירושלמי ס"ג, ש"ע הגר"ז אות י"ב, משנה ברורה ס"ק ט"ז).

ד) כל שרוב מלאכתו לאיסור גם כן בכלל "כלי שמלאכתו לאיסור" (רשב"א, פרי מגדים, ביאור הלכה, ומשנה ברורה ס"ק י), ודע שדעת המשנה ברורה נוטה (ביאור הלכה) דלא תלוי אם משתמשין בו רוב פעמים לאיסור או להיתר, אלא תלוי אם עיקרה נעשית למלאכת איסור אף שמשתמשין בה גם להיתר דינו ככלי שמלאכה, אבל אם מיוחד מעיקרה גם להיתר אלא שלאיסור משתמשין בה יותר, דינה ככלי שמלאכתו להיתר, והניחו בצ"ע, אבל בקצוה"ח סימן ק"ח בבדה"ש י"ב כ' דגם דעת הגר"ז נ' כספר המשנה ברורה.

אברהם ש"ח סק"ג, הגר"ז ש"י, יא). ובעודו מונח עליו מותר לנער מן המוקצה ולטלטלו אח"כ, ואם צריך למקומו וא"א לנער האיסור מיד מותר לטלטלו בעוד האיסור עליו (הגר"ז שם, קצוה"ש ק"ב ח, מגן אברהם רס"ה סק"ב) ומכל מקום לאו לכו"ע הוא (כמבואר במגן אברהם ש"ח סק"ג, משנה ברורה רס"ה סק"ט וס"ו ש"י, ותולדות שמואל דף קצב). והרוצה לצאת לכו"ע יניח עליו דבר של היתר החשוב יותר ומטלטל הכל יחד (משנה ברורה ס"ו ש"י, ועיין לקמן יח, יט).

יב) אם הניח אדם דבר מוקצה על של חבירו ל"א דנעשה בסיס לדבר האסור דאין אדם אוסר על של חבירו שלא מדעתו (רמ"א סימן ש"ט ס"ד), ואין נ"מ אם המוקצה הוא שלו או של המניח (הגר"ז ומשנה ברורה).

יג) אבל אם עשה כן לטובת חבירו ומן הסתם ניחא לי בזה נעשה בסיס (מגן אברהם, ת"ש, הגר"ז, ח"א, משנה ברורה כ"ז).

יד) ובכה"ג שנעשה בסיס ע"י אחד שעשה לטובת חבירו אפשר להקל בדין הנ"ל אות א' אפילו שלא במקום פסידא (דה"ח, ומשנה ברורה שם).

טו) הא דלא שרי באינו בסיס אלא להטות ולנער ולא לטלטל ממקום למקום דוקא בצריך לגוף החבית והכר אבל בצריך למקום החבית והכר ולא מספיק הטיה וניעור לזה, דהלא צריך שיהיה המקום פנוי לגמרי, ואם ינער האבן ישאר באותו מקום, יכול לטלטל החבית עם האבן שעליה למקום אחר (ש"ט ס"ה, וש"פ).

טז) דבר הנעשה בסיס לאיסור ולהיתר דהיינו שהניח מבעוד יום גם דבר המותר בטלטול והיה מונח שם כל ביה"ש עם האיסור מותר לטלטלו (ש"י ס"ח) אבל בתנאי שדבר המותר חשוב יותר מדבר האסור (שם), אבל אם שניהם שוין אסור (בית מאיר, לבו"ש, ח"א, משנה ברורה ל"ג).

זענין החשיבות וגדרה תלוי לפי אותו האדם: ואם לדידי היתר חשוב יותר מותר, ואם לאו אסור (מגן אברהם, א"ר, הגר"ז, ט"ז, קצוה"ש ק"ב-י"ב, משנה ברורה ל"ג).

יז) ודע לך: דמה שהתירו לטלטל כלי היתר עם האיסור וההיתר המונחים עליו דוקא באין לו ברירה אחרת דהיינו שא"א לו לנער מיד כל המונח עליה ולהחזיר היתר לבד תוך הכלי ולטלטלו למקום שרוצה ליהנות מההיתר אבל בדאפשר לו צריך לעשות כן (ש"י ס"ח).

זכן בצריך למקומו מותר לטלטל הכלי עם שניהם עליו דא"א לו לנער כיון שצריך למקום זה, (שם). אבל בצריך לכלי התחתון ולא איכפת לו אם מנער כאן צריך לנער ואח"כ מטלטל הכלי לבדו (שם). אבל אם יהיה לו הפסד א"צ (משנה ברורה ש"י, ל"ו). וכן בצריך לכלי היתר (המונח על התחתון) ואפשר לו לקחתו לבדו יעשה כן (שם).

חז) מה שכתבנו להתיר בהיה בסיס לאיסור והיתר דוקא באחד מאופנים שנזכרו לעיל דהיינו: א) בהיה צריך להיתר שלמטה (היינו הכלי שנעשה בסיס), ב) או בצריך להיתר שלמעלה (המונח עם האיסור על כלי היתר שלמטה), ג) או בצריך למקומו.

אבל אם חושש רק משום פסידת המוקצה גופא שלא יגנבו או שלא יפסד כאן אפילו ניעור לבד אסור (מגן אברהם סימן ש"ט ס"ד, ומבא במשנה ברורה י"ד, ועיין שם בשעה"צ י"ז). ויצוייר דבר זה שיועיל לו הניעור להנצל מגניבה: כגון שעכשיו מוטל במקום שנראה לעין כל ורוצה לנער ולכפות עליה כלי שיתעלם מן העין, וכן "הפסד" יצוייר בכע"ז שהגשמים דולפין עליה וע"י הניעור וכיסוי ינצל.

זמכל מקום באינו מטלטל בידיים רק בגופו מותר אפילו לצורך המוקצה (משנה ברורה ש"ט י"ד).

יט) ודע שכל מה שכתבנו וביארנו בדין כלי הנעשה בסיס לאיסור ולהיתר, שפירושו שהאיסור וההיתר היו עליה ביה"ש, ה"ה בכלי שנעשה בסיס לאיסור והיתר בשבת כדלעיל אות י"א, מיהו עיין שם דלא דמי אהדדי לגמרי, פירוש דהרבה קולות יש בנעשה בסיס בשבת לאיסור וליכא שם רק האיסור, דליתנהו בכלי שנעשה בסיס ביה"ש לאיסור לבד (עיין שם).

כ) צריכין ליזהר בעת שמנערין שלא יבואו לזלזל באיסור אחרת דשבת, ובדא"א אז דינו כא"א לנער דשרינן לטלטל למקו"א בלי ניעור, לדוגמא: כלכלה מליאה פירות ואבן בתוך הכלכלה אם הפירות אין

ב) ודע דכל הקולא רק כשחשב בהדיא לסלק אח"כ המוקצה בשבת ע"י ניעור או עכו"ם, או דבר שדרכו בכך דנחשב ככוון להדיא, אבל בחשב בסתמא שיהיה מונח המוקצה בשבת לכו"ע נעשה בסיס אף דלא חשב בהדיא שיהיה מונח עליו כל השבת (משנה ברורה ש"ט, כ"א).

ג) וכ"ז בהניח עכ"פ המוקצה מדעתו אבל אם לא הניח ככוונה אלא שכחו כגון שכח אבן על פי חבית או מעות על הכר מטה החבית על צדה והאבן נופלת ומנער הכר והמעות נופלות (ש"ט ס"ד) ואם היתה החבית בין שאר חבית דא"א להטות ולנער במקומה יכול להגביהה כמות שהוא עם האבן במקום אחר להטותה שם שיפול מעליה, (ש"ט ס"ד).

זכ"ז לא הותר רק בצריך היין מהחבית, או הכר לשכב דאז הר"ז מקרי לטול מן הצד (שהרי אינו תופס בידו בהאבן) ולצורך דבר המותר דשרי כבסימן ש"י א"א ס"ח (משנה ברורה ש"ט י"ז) ועכ"ז לא הותר לטלטל החבית מבין החביות רק משום שא"א לנער במקומה שזה החיוב לכתחילה (שם). וכמו"כ הותר בצריך להמקום שהמוקצה עומד עכשיו כגון שצריך למקום החבית ועליה אבן, מטלטל החבית עם האבן למקו"א (ש"ט ס"ה, ש"י, ועיין לקמן אות ט"ו) וכשהותר לטלטל החבית אי שרי לטלטלו עם האבן שעליה עד המקום שצריך להיין ולנערה שם צ"ע (ביאור הלכה שם ד"ה יכול בשם חי רעק"א).

ד) אם הניחם ככוונה בחול ולא היה דעתו בפירוש שישארו בשבת ושכחם מקרי שוכח (משנה ברורה ח"י בשם כתבי מהר"א), ולדעת הבי"י אפילו הניחם בעיין שם כל שלא היה דעתו בפירוש שישארו שם בכניסת שבת ובביה"ש שכח לסלקו ג"ז הוא בכלל שכח (משנה ברורה שם).

ה) ולא מקרי בסיס א"כ הניח עליו המוקצה בשביל שיתיישב עליו בטוב, אבל מה שמניחין בדרך אקראי כמו שרגילין להשיב בתיבה חפצים אלו על אלו מפני שאין לו ריוח לפנות לכל חפץ מקום בשולי התיבה כה"ג לא חשיב מניח אלא שוכח ומותר לטלטל חפץ המותר אחר שניערו המוקצה מעליו, ומכל מקום, התיבה גופא לכו"ע הוי בסיס לדבר האסור אם המוקצה חשוב יותר ואסור לטלטלה דהא עכ"פ דעתו היה שיהיה מונח המוקצה בתיבה, ח"א (משנה ברורה ס"ק ח"י).

זעפ"י יוצא דמפה שעל השלחן שעליה נותנין הנרות [אע"ג דלא נתנו חלות על השלחן לפני ביה"ש] לא נעשו בסיס לדבר האסור דא"צ שתהא המנורה דוקא על המפה אלא על השלחן ואינו מעמידה על המפה אלא מפני שא"א לו לפנות מקום להמנורה בגוף השלחן עצמו או מפני שאינו חושש לפנות לה מקום, ולפיכך לא נעשית המפה בסיס להמנורה שעליה שתאסר בטלטול (מגן אברהם, הגר"ז, בית מאיר, מ"ק) ואע"ג דיש מחמירין (עיין היטב שעה"צ ש"ט כ"ד) מכל מקום במקום הצורך יכולין להקל (משנה ברורה ח"י, וביאורו בשעה"צ שם).

ז) אפילו בדבר שלא ידע מבע"י אם דרכו בכך שיהיה כן הוי כמניח ולא כשוכח (מגן אברהם בשם התוספות ומשנה ברורה שם כגון קינה של תרנגולת ויש שם ביצה שיש בה אפרוח אותה ביצה אסורה בטלטול אף שלא ידע מבע"י שיהיה שם הביצה מכל מקום כיון שדרך הוא בכך הוי כמניח ולא כשוכח ונעשה הקינה בסיס לביצה, (עד כאן שם).

ז) מצינו בסיס אפילו בהניח היתר על האיסור כל שהיתר משמש לאיסור (פרי מגדים סימן ש"ח מ"ז בהקדמה לסימן ד, והניחו בצ"ע).

ח) לא אמרי בסיס לדבר האסור א"כ היתר משמש לאיסור, ולא שהאיסור משמש להיתר כי אז האיסור בטל לגבי היתר (רנ"ט ס"א ומשנה ברורה סק"ט, וסימן ש"י א"ח, ברמ"א ומשנה ברורה ס"ק כט).

ט) כדי שיהיה בסיס בעינין שיהיה מונח המוקצה על היתר במשך כל ביה"ש מתחלתו ועד סופו דבלא"ה לא נעשית בסיס לדבר האסור (פרי מגדים רע"ט א"א סוס"ק י"ד, וש"י משנה ברורה ס"ק י"ט).

י) דלת של ארון או של בית שתלוי בה חפץ של מוקצה מותר לפתוח ולסגור הדלת, מטעם שחשובה היא הדלת ואין בטלה לגבי המוקצה שתלוי בה (סימן רע"ז ומשנה ברורה סק"ז).

יא) אם הונח עליו המוקצה בשבת אפילו לדעת הבעלים כגון שנכרי או קטן הניחו אם נסתלק מעליו אח"כ חוזר להיתרו לכו"ע (מגן

כב) עוד כלל גדול בענין בסיס לאיסור והיתר דחפץ המיוחד לשימוש מוקצה לא מהני אם יעשנה לפי שעה בסיס גם להיתר כיון שמיוחד לתשמיש איסור כגון נר שמיוחד לשידוליקו עליה לא מהני אם יתן על הנר קודם ביה"ש דבר החשוב מהשלהבת [שהוא האיסור] (הגר"ז רע"ט ד, קצוה"ש קי"ב ו), וה"ה לכיס המיוחד למעות (בל"א בערז"ל) לא מהני מה שיתן מבעוד יום שאר דברים בתוכו החשובים יותר מהמעות (קצוה"ש קי"ב, בדה"ש אות ט"ו).

כג) עיין בדיני מוקצה שהארכתי בפרק מיוחד בנושא "כיס המיוחד למעות" שיסודו מטעם בסיס.

דיני מוקצה וטלטולים

יב) וכן גרעיני שאר פירות אם ראויין עכ"פ למאכל בהמה שרי לטלטלן (ביאור הלכה שם).

יג) כל דבר מטונף בבית או בחצר לפני הבית או אצל הבית שיוצא ונכנס לתוכה תדיר שמקפידין עליו שלא יהא בו טינוף מותר להוציאם לאשפה או ביה"כ בידיו (ש"ע הגר"ז ש"ח, ע"ב).

יד) בא"ל שילע"ן (שחוק הכדור) לענין קטנים וקטנות כבר נתפשט שלא למחות (כמ"ש הרמ"א בסימן ש"ח סעיף מ"ה, ורש"ל ביש"ש סימן ל"ז, ובשו"ע הגר"ז אות פ"ג, ובט"ז סימן תקי"ח ס"ב, ומגן אברהם שם, וקצוה"ש סימן ק"י) מכל מקום ח"ו שיקילו בה גדולים לשחוק ואפילו בתוך הבית (בט"ז שם בשם רש"ל דלגדולים מנהג רע הוא, ואם אישר חילי אבטליני, עכ"ל, וכע"ז במחה"ש סימן ש"ח בשם רש"ל, עיין שם, ובב"י ש"ח בשם ירושלמי פ"ב דתענית דטור שמעון י"א שחרב על שהיו משחקין בכדור, וכ"ה במ"ר איכה פ"ב).

טז) ואעתיק איזה קטעים מספרי אחרונים מה שהרעישו בענין שחוק הכדור בשבת, כי ממנו ילמדו להתרחק מכל מיני שחוק ולבלות יום שבת קודש בספרי קודש לבד, כי קדוש היום לאדונינו:

בבדי השלחן (סימן ק"י אות ט"ז) וז"ל: ולדעת המתירין שחוק הדור בבת, צ"ל פירוש הירושלמי והמד"ר והמד"ר (כשחרב טור שמעון בעון שחוק הכדור) לפי שעשו שחוק הכדור קביעות לש"ק יהיו מבליים הזמן של יום הקדוש בשחוק כי אפילו המתירין לא התירו אלא באקראי שאין בכדור איסור מוקצה אבל חלילה לעשות מזה קביעות להוציא זמן הקדוש בחשוק של דברים בטלים ואין לך זלוול בכבוד ש"ק יותר מזה וכו' "ובשביל הזלוול התמידי בכבוד שב"ק אע"פ שלא חיללו אותה במלאכה נגרם להם החורבן רח"ל" והדברים נוקבים ויורדין עד התהום להתבונן עד היכן קדושתה של הש"ק כי אפילו לדעת האוסרין שחוק הכדור בשבת אי"ב אלא איסור מוקצה מדרבנן והעבירה ע"ז גרמה חורבן לטור שמעון שהיה מוציא ג' מאות כפיפות של פיתותי לחם לעניים בכל ער"ש, וגם מוכח שהיו שומרים השבת בפרטים אחרים וכו' ומפני עון מוקצה בא עליהן החורבן, עכ"ל.

בכה"ח סימן ש"ח אות רנ"ט וז"ל: וכל מי שיראת ד' על פניו יתבונן במ"ש ז"ל לא ניתנו שבתות ויום טוב לישראל אלא לעסוק בהם בתורה וא"כ איך יעזוב ביום הקדוש הזה את התורה הקדושה, אשר לא יערכנה זהב, ולעסוק בהבלים המטמאים את נפש הקדושה, ומי יודע כמה עולה שכר לימוד שבת ויום טוב יותר מחול, עכ"ל.

בברכ"י סימן של"ח אות א' וז"ל: ומצאתי תשובה שלימה להרב כמהר"ר יהודא חאמי מובא וכו' שאסור לשחוק בשבת והסכימו עמו הרב החסיד המפורסם מוהר"ר חיים כפוסו והרב מהר"ם גאויזון, ומפיהם לפידיים יהלכו לבזויי ולאטוויי הפלא ופלא, והגם שהרב כנה"ג בחו"מ ש"ע כ' דגדולי ישראל נטפלו בו הנח לגדולי ישראל דודאי מעשיהם לש"ש דאפשר דהוי חולים בחולי השחורה ומשום רפואה לאסוחי דעתייהו ולמיהדר אתלמודיהו וכיוצא וכו', עכ"ל, והתשובה נדפס בסוף הרדב"ז ח"ה.

ברדב"ז ח"ה מביא תשובה הנ"ל וכו' שם עוד דהמרדכי בשם הר"ר יוסף טוב עלם ז"ל כ' שהעוסק בהם הוא בנידוי שמניח חיי

נפסדין כשינער כמו תפוחים ואגסים וכיוצא דאז דינו שינער הכל שיפול ממנו האבן ואח"כ יחזור ויתן הפירות לתוך הכלכלה ויטלטלם למקום הנצרך, אבל צריך לזהר בעת הניעור שלא יתפזרו אחת הנה ואחת הנה דאז אסור ללקט אותם ולהניחם בתוך הכלכלה משום עובדא דחול (כמבואר בסו"ס שלי"ה, ובת"ש סימן ש"ט, ומשנה ברורה ש"ט י"א) ובא"א אז לא ינער (האחרונים).

כא) דין בסיס דנין בכלי שהיה עליה איסור ביה"ש אע"ג שאחר ביה"ש נסתלק האיסור ורוצה אז לטלטלו, דמיגו דאיתקצאי לביה"ש איתקצאי לכולי יומא (ש"י ס"ז).

א) כל אוכלין הראויין לאכילת אדם מותר לטלטלן בשבת אפילו שלא לצורך כלל (סימן ש"ח סעיף ד). ואפילו עומדין להוליכן לסחורה למקו"א (ש"ע הגר"ז סימן ש"י אות ב' ומשנה ברורה שם), אבל מאכל בהמה חי ועוף אסור שלא לצורך כלל (פרי מגדים ש"ח א"א סק"י).

ב) בסדר העברת עצמות ופירורין מעל השלחן ינהגו ככה: פירורין ועצמות וקליפי פירות הראויות למאכל בהמה מותר להעביר בידים, ואם אין ראויין לבהמה כגון קליפי אגוזים וקליפי ביצים אסורין בטלטול בין בידו בין ע"י דבר אחר שבידו כגון סכין אלא מנער את הטבלא או המפה ונופלות מאליהן, וצריך לנערן במקום המוכשר כל הקרוב להשלחן, ואם יש פת על המפה או הקערה מותר לטלטל עד מקום שרוצה דהקליפות בטלות לפת (קצוה"ש סימן קי"א אות ד' על פי ש"ע הגר"ז ואחרונים).

זהמדקדק מניח קצת בשר על העצם דאז אין שום פקפוק (עיין משנה ברורה ס"ק קי"ד בשם המאירי).

ג) מאכל שאינו ראוי אלא לחי ועוף המצוים מותרים בטלטול אף למי שאין לו חי או עוף, ופי מצוים היינו שדרך סתם בני אדם לגדלם ורגילין בכך, ואם אינו ראוי אלא לחיה ועוף שאין מצויין אז דוקא אם יש לו מאותו מין חיה ועוף מותר לטלטלו (שם אות ה).

ד) אע"ג דאוכלין שרי לטלטל שלא לצורך כלל אבל מיני בשמים העומדין להריח אסור לטלטל שלא לצורך כלל ודינן ככלי שמלאכתו להיתר (שם בבדה"ש אות כ"ב).

ה) מצות מצוה שהכין לסדר אסור לטלטל בשבת לפני פסח (פרי מגדים סימן ש"ח א"א סק"י, וגם בסימן תמ"ד א"א סק"א, וספר דבר משה מהד"ת סימן צ"ח אות מ, ובספר ייטב פנים בשם הפרי"ח, וע"ע שו"מ מהד"ת ח"ב סו"ס ע"ז, הג מהרש"ק תמ"ד ג' ותע"א א, מעדנ"ש קי"ג יא, ובא"א בוטשאטש סימן ש"ח).

ז) דבר שאין אסור לאוכלו רק שיש נהגו כן מותר בטלטול (א"ר תמ"ד ג, שבה"ש מלאכת זורע, מהרש"ק שם).

ז) מאכל האסור גם בהנאה אפילו רק ביומו כמו טבל או נולד דינו כמוקצה מחמת גופו ואסור בטלטול אפילו לצורך גופו ומקומו (פרי מגדים מש"ז ש"ח ס"ק כ"ה, הגר"ז ש"ח ט).

ח) מאכל האסור רק באכילה אם נכרי או כלב מצוי במקום, וגם ראוי להם כגון סתם יינם, או בשר טריפה מבושל (לעכ"ם) שרי לטלטל (סימן דה"ח דיני מוקצה סימן א' אות ט, ותול"ש סימן צ"ט אות ב).

ט) בשר חי אפילו לא נמלח עדיין של מין הרך כגון יונה ובר אוזא מותר לטלו (ש"ח סל"א), אבל בשר בהמה אסור רק בשעת הדחק שרי (כן הכריע במשנה ברורה שם בין פלוגתת ה"ט ומגן אברהם, עיין שם).

י) גרעיני פלוימע"ן וכן בכל הגרעינין שיש בתוכן אוכל יש להקל בטלטולן (ביאור הלכה סימן ש"ח סעיף ל).

יא) גרעיני תפוחים ואגסים גם כן מותרין בטלטול כיון שראוין גם לאדם ונאכל לפעמים עם הפרי (ביאור הלכה שם).

זכ"ש שיש להתיר עפי"ז גרעיני ענבים (תולדות שמואל סימן צ"ט אות ג).

לצורך גו"מ (שו"ע הגר"ז ש"ח סל"ג, קצוה"ח ק"ח ח, ומקורו במגן אברהם ש"ח ס"ק ח"י) והיעב"ץ א"א (שע"ת שם). ובאופנים הבאים אסורין בטלטול בכ"ע, והן: באינו ראוי עוד להדלקה (מנח"ש פ"ח ס"ק נ' בשם זת"מ, ונו"י, ותו"ש). וכן אם היה דלוק בבה"ש של שבת זו (סימן רע"ט ס"א-ב-ג, ומגן אברהם ושי"א). וכן נר שלם שאין יוצא כלל מן הפתילה למעלה אלא כולו מכוסה בחלב ואינו ראוי להדליקו עד שיהבהבו אותה תחלה (תולדות סימן צ"ט אות י"א).

כה) ספרים שמותר לקרות בהם מותר לטלטלם אפילו שלא לצורך כלל (ש"ח ס"א, הגר"ז אות יז, ושי"א).

כו) מגילה מותר לטלטל בכל שבתות השנה כיון שיכול לקרות בהם (כ"כ בא"ר סימן ש"ח ופרי מגדים א"א ש"ח סק"י, ומחה"ש שם סק"י, ושע"ת תרצ"ג סק"ב, וכ"כ במשנה ברורה כ"ב, וכ"כ במנח"ש פ"ח, נ"ד דלא כפר"ח, ובאור ישע העיר לפלא שלא העירו האחרונים דכפי הנהוג בזמנינו היינו צריכין לדון במגילה דין "מוקצה מחמת חסרון כיס" דהלא אין משתמשים במגילה כל השנה כלל רק לצורך קריאת המגילה ולשם זה נכתבת ונמכרת, ומטעם זה לבד דינו ככלי שמלאכתו לאיסור (עיין לעיל בכללי "כלי שמלאכתו לאיסור" ותראה) אפילו אם רוצה בהזדמנות ללמוד מתוכה (שלא שמענו בזמנינו כלל) אבל לבד זה נוסף עלה מה שמקפידין עליה שלא תתכלך ותתקלקל ומייחדין לה מקום באמצע שנה ומדקדקין שלא לטלטלו לשום דבר רק למצותו עת הגיע זמנה, ולפ"ז הו"ל מוקצה מחמת חסרון כיס גמור (כמבאר בסימן ש"ח ס"א וכל האחרונים).

כז) זייגע"ר שלנו מותר בטלטול (פרי מגדים ש"ח, ומחה"ש, משנה ברורה ושי"א) דדוקא הקטנים שקורין טאש"ן אוה"ר [או האנ"ד אוה"ר] אבל הגדולים שקורין וואנ"ד אוה"ר אסור לטלטל (משנה ברורה ש"ח, קס"ח) ובנידון הזייגערס שדרך תשמישן בכח עלעקטרי ע"י הבאטעריי המונח בתוכה גדולי זמנינו אסורין לטלטול בשבת (אור השבת דף י"ב).

כח) כתב שאסור לקרות בשבת (עיין ש"ז סעיף י"ב, יג, יד) אם מאיזה סיבה מקפיד שלא להשתמש בו כגון לצור על פי צלוחיתו וכיוצא אסור לטלטלו אפילו לצורך מקומו שהרי אינו ראוי לכלום, ודינו כמוקצה מחמת גופו (שו"ע הגר"ז ש"ז כ"ח).

כט) ליידיגע"ע טא" (קדירה ריקנית) מותר להוציאה מן החדר להמטבח לאחר שהוריקו האוכלין ממנה דהוי כגרף של רעי (ביאור הלכה ש"ח ס"ו ד"ה קדירה, ושכ"כ המאירי בשבת).

ל) שמו"ץ קאסטע"ן (כלי האשפה) ונאכ"ט געשי"ר (עביט של מ"ר) לאחר שהוריקן אסור להחזירן למקומן אפילו אם נקיים אא"כ עדיין לא הניחם מידו, ואפילו לאחר שהניחם אם נותן בו מים שרי (עיין סימן ש"ח סעיף ל"ה, ושו"ע הגר"ז ע"ד, וח"א קש"ע, וערוה"ש) מיהו כ"ז בכלים שדרכן לבלוע חומר המאוס הניתן בה ומתמאס ביותר, כגון כלי חרס, אבל בלא"ה יש להקל כמו במתכת וכיוצא (עיין חו"א סימן מ"ח סוסק"י שתלה ד"ז בסימן פ"ז, עיין שם).

לא) אע"ג שפסל שנשמש רגלה אסורה בטלטול גזירה שמא יחזיר הרגל, (ש"ח סעיף ט"ז) מכל מקום אם לפי מצבה כעת יש לחוש שתפול הספסל ויזיק לאדם מותר לטלטלו ולפנותו משם (ש"ח ס"ו בהג"ה, וביאור הלכה בסעיף ט"ז) ומותר אז לסמכו על ספסל אחר לישב עליו, (ביאור הלכה שם).

לב) לולב הדסים ערבות, אסור לטלטלן באחד ממי חג הסוכות שחל בשבת (עיין תרנ"ח ס"ב ומשנה ברורה ג, ושעה"צ ב), ואסור להריח בהדס אפילו אינו נוגע בידו (תרנ"ג). אבל אתרוג כיון שמותר להריח מותר בטלטול (תרנ"ח ס"ב ברמ"א ומשנה ברורה סק"ה).

לג) שופר מותר לטלטלו בשבת לצורך גופו או מקומו (ש"ח ס"ד) ואפילו ברה"ש חל בשבת (סימן תקפ"ח סעיף ה' במגן אברהם ומשנה ברורה ס"ק י"ד-ט"ו).

לד) חפץ של מוקצה המונח על הקרקע ורוצה להסתירו ולהעלימו מעיני האדם שלא יגנב או יפסד מותר לדחופו ברגליו למקום שרוצה, ול"ד משום הפסד אלא ה"ה בי"ל כוונה ומטרה אחרת (ש"ח ס"ג, ושי"א ס"ח).

לה) מותר לכבד רצפת הבית במכבד (בעז"ם) השרי לכבד בו (עיין סימן של"ז) ואע"ג שמזיז אבק ואפר א"ב חשש של טלטול מוקצה,

עולם ויישובו ובניינו ועוסק בחורבנו וכ"ש ביום ש"ק, וכ קללות נמרצות למשחק בכל מיני קוביאי, מובא בפתה"ד אות ד, וכה"ח של"ח אות ל"ט.

זבתולדות שמואל ח"ג דף קצ"ו מחא מאה עוכלי בעוכלי על הכדורים שנתחדשו בזמנינו, וכ בזה"ל: ונ"ל דעד כאן לא פליג, (אם שחוק הכדור אסור או מותר) אלא בהכדורים הקטנים העשויין לשחוק לילדים, אבל הכדורים שעושין בזמנינו מגוממ"י או משאר מינים בין הגדולים שמשחקין בהם ברגל הנקרא פו"ס בא"ל, בין הקטנים שמשחקין בהם ע"י כף הקלע לכו"ע אסורים בטלטול כי כל עיקרן נמשכין ממקור משחת וממקום הטינופת אשר בדו להם אנשי לצון ובני בליעל שפרקו מעליהם עול מ"ש וחצבו להם בורות נשברים ותאות שונות, וממציאם כל פעם המצאות חדשות לצוד בנ"א ברשת היצה"ר ואין לך כלי מיוחד לאיסור (כוונתו לשחוק של טיול) חמור אפילו בימי החול יותר מזה וכי' עכ"ל.

זכע"ז בבדה"ש שם הכדורים של גומי שנתחדשו שאחר משך זמן השימוש בהו יוצא ממנו הרוח וחוזרין ונופחין אותו דאסור משום תיקון מנא, עיין שם.

זט) קדירה המיוחדת לבישול דינה ככלי שמלאכתו לאיסור (ביאור הלכה בשם הרשב"א, דה"ח הלכות מוקצה, בדה"ש ק"ח י"ג בשם פרי מגדים, ועוד דלא כקש"ע סימן פ"ח ס"ח). אבל כ"ז שהמאכל בתוכה מותר לטלטלה (עיין שו"ע הגר"ז ש"ח י"ב).

יז) וכן הדין במחבת שאופין בו סופגנין וכיוצא, דכ"ז שמונחין בהמחבת מותר לטלטל המחבת (עיין שם).

יח) כיסוי כלים דינם ככלי עצמו (מנח"ש מובא בכדה"ש ק"ח טו).

יט) כלי מדידה (מעסטע"ר) שתשמישן למדידת הבגדים בעת התפירה, או לעשות ציורים וכיוצא דינם ככלי שמלאכתו לאיסור ומותר לצורך גו"מ (בדה"ש שם יג, שע"ת ש"ח סק"ה) אבל של בנאים וחייטים דקפדי עלייהו הוי מוקצה מחמת חסרון כיס (שם).

כ) תפילין דינן ככלי שמלאכתו לאיסור ואסור לטלטלן לצורך עצמן רק לצורך גופן כגון בשביל שישמרוהו מן המזיקין או לצורך מקומן (לשון הגר"ז ש"ח י"ט, והוא דעת הט"ז ג, ומגן אברהם יא, וכ"כ בסדה"ח, וברכ"י או"ח סימן ל"א).

להציל התפילין שלא יבאו לידי בזיון מותר לטלטלן (הגר"ז שם, וכ"כ במנח"ש סימן פ"ח ס"ק ל"ז בשם תה"ד).

גם כדי שלא יפלו או יגובו מותר לטלטלן (פרי מגדים ש"ח מש"ז סק"ג, משנה ברורה בביאור הלכה בשם ח"א, תולדות שמואל ערך תפילין).

תפילין המונחין בחמה או בגשמים ומתיירא שיפסלו וא"א לכפות כלי עליהם גם כן מותר לטלטלן שלא יבאו לידי פיסול דהוי בזיון לתפילין כשרים אם יפסלו (קצה"ש סימן ק"ח בבדה"ש אות ח"י).

זכשמזנחין כבר על הארץ, כבר התירו חז"ל להרימן (עירובין ר"פ המוצא תפילין, וסימן ש"א סעיף משנה ברורה).

כא) כיסוי התפילין (הנקרא ביתלך) דינם כתפילין עצמו ואפילו עכשו אינם על התפילין (מנח"ש פ"ח ס"ק ל"ח).

כב) בתים של תפילין שלא היו בו פרשיות מעולם דינו ככלי שמלאכתו לאיסור (תולדות שמואל ס"ס צ"ט בשם הגאון מהרש"ם, עיין שם).

כג) טלית של מצוה מותר להוציאו מהכיס הגדול שבו מונחין כל השבוע הטלית ותפילין הנקרא "טלית בייטעל" (קונ אהב"ש שבט"ס מנח"ש, מובא בבדה"ש ק"ח ח"י) וה"ה להוציא הגארטע"ל (חגורה) מכיס התפילין הנקרא "טלית בייטעל" (קונ אהב"ש שבט"ס, מובא בבדה"ש ק"ח ח"י) וה"ה להוציא הגארטע"ל (חגורה) מכיס התפילין הנקרא "תפילין בייטעל" שרי (השבת כהלכתה דיני מוקצה על פי האחרונים הנ"ל) אבל אסור להגביה או לטלטל כל הכיס ממקום למקום להקל עליו להוציא החגורה (שם מטעם דכולם בסיסין להתפילין שאסור בטלטול רק לדוגר"מ).

כד) ליכ"ט (נר) שלם של שעוה או חלב אפילו נדלקה כבר בחול או בשבת שעברה נקרא כלי שמלאכתו לאיסור ומותר בטלטול

דבכה"ג מקרי טלטול מן הצד לצורך דבר המותר (עיין משנה ברורה של"ז שעה"צ סק"ז).

לז) עצמות וקליפות (ביינע"ר מיט שאלעכ"ץ) אע"ג דכבר כתבנו לעיל שבאם ראויין למאכל בהמה שריין בטלטול, אבל ביו"ט חמור ואם נתפרקו הקליפות מן הפירות ועצמות מן הבשר ביו"ט אסורות בטלטול לבד במקום ששייך להתיר מטעם הוצאת גרף של רעי (סימן תצ"ה משנה ברורה ס"ק י"ז).

לז) מותר לטלטל מוקצה ביו"ט לצורך אוכל נפש, אבל רק הטלטול שרי, לא האכילה והתשמיש בו (תק"ט משנה ברורה סק"א) ומה"ט מותר להסיר מוקצה המונח ע"ג האוכלין כדי שיוכל ליקח האוכל (תק"ט ס"ז ברמ"א, ומשנה ברורה). וכן מותר לטלטל ביו"ט ארנק כסף (געלט-בערז"ל, בלע"ז) להוציא ממנו את המפתח של ארון אוכל וכיוצא (תק"ח ס"ג ברמ"א ומשנה ברורה ס"ק כ"ד) וכל שאפשר ע"י טלטול כלאח"י טפי עדיף (תרל"ח ס"ב בביאור הלכה).

לח) לייכטע"ר אע"ג שבשבת דינם ככלי שמלאכתו לאיסור מכל מקום ביו"ט כיון שאז מותר להדליק נרות דינו ככלי שמלאכתו להיתר, וכן כל כיוצא כגון קדירות ושאר כלי בישול, וכן כל כלי אפייה, וכן אוכלין חיינ לבשל או לאפות, כמו קמח, קטניות, דגים חיים, ועוד (שאלות ותשובות פא"י סימן כ"ה), ומכל מקום בלייכטע"ר (פמוטות) של כסף יש להסתפק גם ביו"ט להפוסקים דס"ל דגם בכלי שמלאכתו להיתר שייך "מוקצה מחמת חסרון כיס" (שם).

לט) פירות שנשרו מן העץ בשבת הרי הם מוקצה ואסור לטלטלם בשבת וה"ה ביו"ט (שכ"ב ס"ג, תקט"ו ס"ב, ומשנה ברורה כ"ג).

מ) בערז"ל (ארנקי הוא כיס של מעות) אע"ג שאי"ב מעות הוא נקי לגמרי, מכל מקום כל שהשתמשו בו כבר פע"א דינו ככלי שמלאכתו לאיסור ואסור לטלטלו רק לצורך גופו או מקומו (א"ר ובית מאיר, ומשנה ברורה ש"י ס"ק כ"ז) אבל אם מקפיד שלא להשתמש בכיס זה לשום דבר רק מעות אז דינו כמוקצה מחמת חסרון כיס, ואסור בטלטול גם לצורך גו"מ (מגן אברהם, פרישה, וביאור הגר"א ש"י, ומשנה ברורה ס"ק כ"ה).

מא) אין שום אוכל תלוש הראוי לאכילה מוקצה לשבת ואפילו עומדים לסחורה (ש"י ס"ב) לבד גרוגרת וצימוקין שהניחם לייש ואין ראויין (שם).

מב) כל דבר שהיה מחובר ביה"ש אפילו נשר אח"כ מעצמו אסור משום מוקצה (שכ"ב ס"ג ומגן אברהם שם).

מג) כל דבר שהיה ביה"ש מחוסר צידה אפילו נצוד שבת מאליו הרי"ז אסור עד מוצש"ק משום מוקצה (שכ"ה ס"ה) וה"ה בצדו עכו"ם (שם).

מד) אם תלשו או צדו עכו"ם בשביל ישראל (אפילו לא בשביל ישראל זה שנתנו לו אח"כ) אז אסור עד מוצש"ק בכדי שיעשו, אבל אם לעצמו מותר לערב מיד (שם). ועיין מגן אברהם תקט"ו ס"ז האיך משערין בכדי שיעשו.

מו) בגד שעטנז אסור לטלטלו (ש"ח סעיף מ"ז ומסקנת האחרונים) ובגד שיש להסתפק בו משעטנז כמו שנוהגין למנוע ללבוש בגד צמר עד שנבדק מחשש שטענז גם כן אסור וצ"ע (כן מבואר בשאלות ותשובות אמרות ש"י ח"א סימן ל"ב ונימוקו דכיון שסוכ"ס נמנעין מלבשו ומקפידין ע"ז מחמת חשש שעטנז הרי"ז מוקצה, ול"ד למה שהתיר בא"ר סימן תמ"ד בדבר שנמנעין מחמת מנהג דשאני התם שאי"ב שום סרך איסור רק המנהג, משא"כ הכא קביעת המנהג מחמת חשש כשלוף באיסור חמור, ועוד ל"ד לנידון הא"ר דשם מיירי באוכלין ושם קיל יותר משאר דברים כדק"ל לענין מוקצה דשרי לבד מגרוגרות וצימוקים וכן לענין היתר טלטולו שלא לצורך כלל, משא"כ בכלי, וסיים דמכל מקום צ"ע דאולי במקום ספק יכולין לסמוך על שיטת היש מתירין לטלטל כמבואר בסעיף מ"ז שם).

מז) אסור לטלטל בהמה חי ועוף (סימן ש"ח סעיף ל"ט) ואפילו להשבת אבידה או שילוח הקן גם כן אסור (שאלות ותשובות חת"ס א"ח סימן פ"ב). ואפילו במקום הפסד אסור כגון שהעוף פורח ע"ג כלים ואפשר שתשברם אלא יפריחם בלבד (משנה ברורה ש"ח קמ"ו).

מח) לטלטל בע"ח כגון עופות שמשמשין בו לשחוק וטיול בשו"ע הגר"ז סימן ש"ח סעיף ע"ח דאסור לטלטלו ובמנח"ש סימן פ"ח סק"י שראוי להחמיר כן, (עיין שם).

מט) גחלת של מתכת ואפילו של עץ מותר לסלקה ממקום דריסת בנ"א שלא יזוקו בה (מגן אברהם סימן ש"ח ס"ק ל"ז, ובשאלות ותשובות אור הישר סימן ז' דאפילו להריב"ש דמחמיר בעץ מכל מקום במקום דריסת קטנים לכו"ע שרי, עיין שם).

נ) במוקצה מחמת מיאוס קי"ל כר"ש דשרי (סימן רע"ט ס"ו, וסימן ש"י ס"א, ובענין עד היכן כחא דהיתרא אם רק לצורך גופו ומקומו או אפילו מחמה לצל עיין פרי מגדים וביאור הלכה שם).

נא) דבר הנולד ונתהוה בשבת או ביו"ט המה מוקצה גמור לכו"ע, ואסורין בטלטול אפילו לצורך גופן ומקומן (סימן שכ"ב ס"א, תקי"ג ס"א).

זיש נולד שני שהיה כבר בעולם מבע"י אלא שבשבת ויום טוב נשתנה מכמות שהיה כגון כלים שנשברו בשבת או ביו"ט ואין השברים ראויין למלאכתן הראשונה, וכן עצמות שנתפרקו מהבשר וראויין לכלבים פליגי הפוסקים בזה (עיין ש"ח ס"ו) והכרעת הפוסקים להחמיר ביו"ט ולהקל בשבת (אחרונים שם ובסימן תצ"ה ס"ד).

נג) כלים שנשברו במקום שיכולין להזיק כגון כלי זכוכית שנשברו על השלחן או במקום שהולכין מותר לטלטל השברים ולפנותן כדי שלא יזוקו בהן (רמ"א ש"ח ס"ו).

נד) כל כלי שמותר לטלטלו בשבת אם נתפרקו דלתותיהן מהן בין מבחול בין בשבת הרי אלו ניטלין אפילו אין ראויין למלאכה אחרת כלל אעפ"כ שם כלי עליהן כיון שראויין עדיין להתחבר עם הכלי (סימן ש"ח ס"ח וכפמ"ש הפרי מגדים שם).

נה) לאכטע"ר (נר) חדש שעדיין לא נשתמשו בו אפילו פעם א' מכל מקום מוקצה הוא (פרי מגדים א"א ש"ח סק"ה, הג מהרש"ם א"ח רע"ט בשם תוספות שבת מד: שהעיקר כהפרי מגדים, ובשארית ישראל סימן כ"א דלאכטע"ר של כסף וכ"ש של זהב לכו"ע אסור אפילו לא נשתמשו עדיין דהו"ל מוקצה מחמת חסרון כיס, עיין שם, ועיין מנח"ש סימן פ"ח ס"ק כ"ח).

נו) כלי לישא כגון קנע"ט שיסע"ל וועלגע"ר האל"ץ מעה"ל זיפ"ל וועלגע"ר ברע"ט, וכן כל כלי אפייה מוקצים הם (עיין מנח"ש סימן פ"ח ס"ק ככ"ה אות ה).

נז) כל כלי כתיבה דינם ככלים שמלאכתן לאיסור (תפא"י בכלכלת שבת, דיני מוקצה אות י') אבל הקולמוסים שמקפידין מלעשות בהם תשמיש אחר מחשש שלא יתקלקלו, חמורין יותר, ודינם כמוקצה מחמת חסרון כ"ס (עיין מנח"ש שם).

נח) בשבת שבתוך החג סוכות אסור לטלטל הלולב ודינו כאבן (רמ"א תרנ"ח ס"ב, פרי מגדים ש"ח א"א י"ב ח"א הלכות שבת כלל ס"ו ס"ג, ותוספות שבת) ובשבת לאחר סוכות אם ייחדו לעשות סלים קלועים למצות בשמים אסור לטלטלו, וכן אם לא ייחדו לשום דבר דדינו כאבן (שאלות ותשובות שא"י סימן כ"ה).

נט) מזוזה מסתפק במנח"ש סימן פ"ח ס"ק ל"ח אות ז' מה דינו, ועיין תולדות שמואל דף קצז:

ס) מחט הנקרא שפילק"ע או שטע"ק נאד"ל מותר בטלטול לצורך גופה או לצורך מקומה, וכן הדין במחט המיוחד לתפירה הנקרא נע"ה נאדע"ל (ש"ח ס"א).

סא) מי גשמים אינה מוקצה (נור ישראל בשם תשובת הגאונים סימן רמשה ברורה, ובשם זכ"ל א"א ח"א, ואע"ג שכ הפרי מגדים בפת"כ דיני מוקצה אות כ"ט שאסור לטלטלו כבר כ' בתולדות שמואל דף קצ"ז: דתשובת הגאונים מכריע הפרי מגדים, עיין שם).

סב) מכבדת הנקרא בעז"ם מאותן שנאסרו לכבד בהן אפילו חדר מרוצף (עיין רמ"א של"ז ס"ב) אסור בטלטול רק לצורך גו"מ (מגן אברהם ואחרונים בש"ח סעיף מ"ט, ותולדות שמואל שם).

סג) מסרק הנקרא קעמ"ל המיוחד לסרוק הראש והזקן דינו ככלי שמלאכתו לאיסור (תולדות שמואל דף קצ"ח).

סד) מעות הוי מוקצה מחמת גופו ואין ניטל אפילו לצורך גופו ומקומו (ב"י סימן ש"י, וש"ע ש"ג סכ"ב).

סה תרופות הנקרא מעדעצין אין לטלטל כלל רק לצורך החולה (מנח"ש סימן פ"ח ס"ק ט"ז).

סז מפה שעל השלחן שעליה הנרות אם היו ביה"ש על השלחן דברים המותרין החשובין יותר מהנרות ודאי דאין המפה מוקצה, אבל אפילו לא היה מכל מקום לא נעשה המפה בסיס למנורה (עיין היטב שו"ע הגר"ז רי סימן ש"ט, וכן כ' במשנה ברורה שעה"צ אות כ"ד בשם מ"ק בית מאיר ומסיק להקל) ויש מחמירין עכ"פ המפה שעליה עומדת הנרות (פרי מגדים ודה"ח, אבל דעת הלב"ש יחידאה היא ולית דחש לה במוקצה דרבנן).

סח מקל של חגור כיון דמותר לילך בו מותר גם כן בטלטול לכל אדם, אבל של שאר אנשים צ"ע (עיין קו"א שבשו"ע הגר"ז סימן ש"א סק"ו, ומנח"ש סימן פ"ח ס"ק כ"ז).

סח מראה (שיגע"ל) של מתכות שהיא חריפה אסור להסתכל בה בשבת, וגם בטלטול אסורה (תולדות שמואל דף קצח).

סט שריי"ב אי"ר מוקצה מחמת חסרון כיס כיון שמקפידין להשתמש בו דוקא לכתיבה, מגן אברהם סימן צ"ח סק"י, ומי שאינו מקפיד קיל (אחרונים).

ע לייטער"ר (סולם) גדול שמשתמשין בו בחוץ אסור לטלטלו ממקום למקום, אבל באותו מקום שעומד מותר לעלות ולירד בו (ש"ח י"ט) אבל בעומד בפנים הבית שרי לטלטלו ממקום למקום (תולדות שמואל קצט).

עא סם המות לזבובים עכברים וכיוצא אסור בטלטול (עיקרי דינים סימן י"ד אות כ"ט).

עב טאשע"ן מעסער"ל (סכין כיס) המכיל להב אחד גדול ויש בה גם כן להבים קטנים שמיחדין לדברים האסורים בשבת כגון לחתיכת צפרנים תיקון קולמוס הנקרא בליי-פעדער, וכיוצא, דינו כך: אם להב הגדול חשוב לו יותר מהקטנים (כמו שהוא על פי רוב בזמנינו) ובלהב הגדול עושה צרכי היתר (כנהוג) אז מותר לטלטל הסכין בלי פקפוק (דדמי ממש לדין נדן שבסימן ש"ח ס"א) אבל אסור לטלטל בידי הלהבים הקטנים שבו באם מיוחדין לאיסור רק באם רוצה להשתמש בהם לצורך גופן או מקומן (ואין בהו חומר מוקצה מחמת חסרון כיס, דאין מקפיד מלהשתמש בהם שאר תשמישין שאין מיוחדין לה) (שאלות ותשובות פאר ישרים או"ח סימן כ"א, ומנח"ש סימן פ"ח ס"ק מגן אברהם).

עג בענין סכין מילה לטלטלו לאחר המילה, אם אין לו עוד מילה באותו שבת היתרו מפקפק מאד ועד כאן לכתחילה יזמין שיניח אחר החיתוך הסכין בתוך כלי שיש שם דברים המותרין החשובין יותר מסכין של מילה ועי"ז יוכל לטלטל אח"כ הכלי עם הסכין כמבואר בסימן ש"ח ס"א, ובסימן ש"י עיין שם (שאלות ותשובות מהרש"ג) ובדיעבד אם הניחו מידו על הכסא וחושש שלא יגנב יש להקל ללוקחו ולהצניעו (רמ"א יור"ד רס"ו ס"ב, וש"ך שם, ב"ח סימן ש"ח, משנה ברורה ש"י ס"ק ט"ו, אות חיים ושולם בשם משיב דברים, תולדות דף קצ"ט).

עז עצה אלכתחילה שיזמין אדם שיקבל הסכין מידו בגמר החיתוך ואותו אדם לא יניחו מידו עד שיצניענו במקומו הראוי (א"ר שם, וכ"כ בשאלות ותשובות פא"י שם, ותמך יסודו על החכ"ש רי סימן ש"ח, ואע"ג דשם דוקא באינו מוקצה מחמת חסרון כיס כמבואר בשע"ת מכל מקום במקום הפסד מקיל הגר"ז, וכדאיים לסמוך עליהם במוקצה דרבנן במקום מצוה דאורייתא שלא יפסידו עושי מצוה בצירוף מה שמקילין הרבה פוסקים גם לכתחילה, עיין שם).

עד באנ"ק או בענקע"ל שנשמט אחד מרגליה מכ"ש שתיים או יותר אסור לטלטלה ולהניחה על ספסל אחרת ולישב עליה אא"כ ישב עליה כבר כך פע"א קודם שבת (מגן אברהם ש"ח ס"ט"ז) ומכל מקום יש היתר באופנים הבאים:

א אם נשבר הרגל או נאבד (ט"ז, ומשנה ברורה ס"ק ט"ט).

ב אם הרגל נעשה באופן שאין תוקעין הרגל בתוך חור אלא שהכסא מחובר לה בשאר אופן (בשאלות ותשובות פא"י סימן ל' על פי משנה ברורה הלוח).

ג אם דרך אותן כסאות שהרגל מונחין בחורן ברפיון (מגן אברהם, ומשנה ברורה בביאור הלכה שם) ויש מקילין אפילו אם רק אדם זה דרכו כן (מגן אברהם שם ועיין ביאור הלכה).

ד לישב עליה במקומה בלי להצטרך לטלטלה ממקום למקום גם כן שרי (א"ר, ומשנה ברורה סק"ע), (פא"י שם).

זדע דדין זה נ"מ גדולה לכל מיני חפצים שיש להם רגלים כמו שלחנות, וכיוצא כולם דינם כזה וכן כל כלים שיש לחוש בהם לתיקון האסורה, אסור בטלטול (קצה"ש בבדה"ש סימן ק"ט אות י').

עה כל מיני ספרי קודש שמותר לקרותן מותרין בטלטול אפילו שלא לצורך כלל (ש"ח סעיף ג).

עז מותר לטלטל מגילה בשבת (שע"ת סימן ש"ח בשם א"ר, מחה"ש שם סק"י, פרי מגדים, בגדי ישע, חסדי דוד, מטה יהודה, ומשנה ברורה תרפ"ח דלא כפר"ח).

עז עיסה הנקרא טיי"ג הוי מוקצה מחמת גופה ואסורה אפילו לצורך גופו ומקומו (ש"ע הגר"ז סימן ש"ח סעיף ח).

עה טיי"ע זעק"ל (או בלעטער) אסורין בטלטול אפילו לצורך גו"מ (מנח"ש סימן פ"ח ס"ק כ"א) אבל המונחין בכלי יחד עם הסענץ שרי לטלטל הכלי (תולדות שמואל דף ר).

עט פליגע"ן טרייבע"ר והוא כלי עץ הנעשה להכריח הזבובים ויתושים מותר להשתמש בו בשבת (ש"ח סכ"ג) אבל הנעשה להרגם דינו ככלי שמלאכתו לאיסור (ספר שבתות ליש דף מ).

פ מטה המיוחד להכות או לאיים התינוקות שרי בטלטול (תולדות שם).

פא גרא"ז, (עשב) אסור בטלטול (מגן אברהם ש"ב סק"ו, פרי מגדים שם, וט"ז של"ו סק"ד) וצריכין לזוהר בעת הישיבה עליהן שלא יגע בהן בפרט שבאין אח"כ לידי תלישת עשבים (תולדות שמואל דף ר) בשגם שעל פי המקובלים אין לישוב על האדמה בלי חוצץ אחר (עיין שע"ת הלכות ט"ב).

פב צייטונגע"ן, למפ"ש הפוסקים שאסור לקרות צייטונגע"ן בשבת (באה"ט ש"ז ס"ק י"ט, ומשנה ברורה ס"ק ס"ג בשם שאילת יעב"ץ, ושלחן עיין שם, יסוד יוסף, כלכלת שבת, מהר"ם ש"י"ק או"ח סימן קכ"ג, שע"ת ש"ז, קצה"ש סימן ק"ו, תולדות שמואל דף ר) אסורין גם בטלטול (תפא"י שם, תולדות שמואל שם, פאר ישרים שם, ועיין בתולדות שמואל שם דכל היתרו של השבוי לא שייך רק בעת מלחמה וגם ככה"ג לא שייך בוה"ז, עיין שם).

זבעניני עתוני החרדים אם רובם במילי דעלמא קורות ומאורעות (וגם רעקלאמע"ן אדווערטייזמענט"ס בכלל) אז דינם כפי המבואר בפוסקים הנ"ל שאסור לקרותן (כמבואר בדבריהם ובבדי השלחן סימן ק"ז בדה"ש מ"ג באורך) ואפילו הנעשו בעניני הדת בחיי הציבור וחיוזוק עניני החרדים יש להסתפק בקריאתן (בדה"ש שם).

פג אסור לנגוע שינועבעכט"ס (קורי עכבי"ש) והוה מוקצה מחמת גופו (מנח"ש סימן פ"ח ס"ק מ"ז בשם תהלה לדוד).

פד שאלעכט"ס (קליפין) עיין דינם לעיל אות ב'.

פה שאלעכט"ס של האגוזים הנקראין אמעריקאנער ניסלע"ך אסורין בטלטול והרבה נכשלים בזה בפרט באסיפת חברים וכיוצ"ב שקובעין לשתות יין ושכר וכדי שיהיו תאבים לשתות נותנין על השלחן מיני אגוזים הרבה עד שהשלחן מלא מקליפותיהם, ועל פי רוב יושבין ומפספסין בשיחות שונות ומשונות וממשמשין בהקליפות ואין שם על לב שהם מוקצה גמור ואין נטלין אפילו לצורך גופו ומקומו כמבואר ברס"י ש"ח, ובא"ר, ובאים אז לכמה איסורים, טלטול מוקצה שיחה בטילה ואסורה בשבת מושב לצים ביטול תורה לשה"ר, ליצנות, רכילות, ליבון פני חבירו, ועוד, והמדקדקים נוהגין כהוראת החיד"א שכ במח"ב סימן רפ"ז וז"ל: ומה טוב מנהג ירושלים תובב"א, אם בקרת תהיה לכבוד חתן או אבי הבן הוא כמו רגע כניסה ויציאה דוקא, עיין שם. (עיין מסגה"ש, ותולדות שמואל דף ר"א, וספר הנדמ"ח "שבתותי תשמרו" דיני מוקצה אות ר"ו).

פז מעה"ל (קמח) מוקצה מחמת גופו ואסור בטלטול אפילו לצורך גו"מ (ש"ע הגר"ז סימן ש"ח סעי' ח-ט, ומנח"ש סימן פ"ח ס"ק ר"א).

פז קנע"ל או קרס הנקרא הא"ק שנפסק מהבגד בין שבת בין בחול מותר לטלטלו (מנח"ש סימן פ"ח סק"ב).

פח רעגע"ן-שיר"ם (אמברעל"ע בלע"ז) מותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו (מנח"ש שם סק"ז) אבל ביקרה שמקפיד עליה שלא להשתמש בו

צב כלים המוקצים מחמת חסרון כיש גם דלתותיהן שנתפרקו אסורות בטלטול כגוף הכלי, אע"ג שאינו מקפיד על הדלת (קצוה"ש סימן ק"ט בבדה"ש אות ח).

צג וכמו"כ צריכין לידע דכלים שנתפרקו דלתותיהן וראויין להחזירן בניקל (אבל אסורה) דאסורין בטלטול (קצוה"ש סימן ק"ט בדה"ש י' ומה"ט בתי עינים (בריל"ל) שנשמט יד ממנה ויש הבורג (שרוי"ף) ברשותו אסור לטלטלו באם הוא שרוי"ף כזה שבניקל להחזירו (שאלות ותשובות פא"י סימן ל"א). וכן מכבדה (בעז"ם) שנתפרקו החלקים, או קלאמק"ע שנתפרק ויש כאן החלקים אסורין בטלטול שמא יחזירם (שם).

צד אבל אם נתפרק כלי שכעת עלולה להזיק לאדם מותר לטלטלה לפנותו.

כיס התפוד בבגד

ה עצים ואבנים אסורים בטלטול אפילו לצורך גו"מ, אבל אם ייחדן לאיזה תשמיש לעולם נעשה כלי ומותר בטלטול, אבל בלא ייחדו לעולם כגון שרוצה לייחדן לשיבה לשבת אחד או שנים אז אף אם עשה בהם מעשה רב דהיינו שסדרם מבעו"י שיהיו מוכנים לישיב עליהם למחר מותר לטלטלם לצורך ישיבה (שו"ע הגר"ז סימן ש"ח סעיף נ"ב, ובקצוה"ש סימן ק"י בדה"ש אות ד-ה).

ז וכן הדין בכל דבר כע"ז באם מייחדו לעולם לתשמיש מיוחד שרי לטלטלו, ובאינו מייחדו לעולם רק לצורך שבת אחד או שנים אז אם עשה מעשה תיקון המוכיח שמוכנים ועומדים לכך מותר בטלטול לצורך הדבר שהוכן לו (שם נג, וקצוה"ש שם).

ז מותר לעשות גרף של רעי לכתחילה במקום פסידא (של"ה משנה ברורה ט"ז).

ח סולם שבבית שעשויין לטלטל מזוית לזוית לצורך תשמיש מותר לטלטלו כדרכו בשבת (משנה ברורה ש"ח, ע"ח).

טלטול פרחים וצמחים

לסמוך עלייהו (שעה"צ, מ"ח).
ב אסור לשרות חטים ושעורים וכיוצא במים דהוה תולדות זורע (של"ה י"א).
ג עציץ אפילו אינו נקוב יש ליזהר מליטלו מע"ג קרקע ולהניחו ע"ג יתדות או איפכא (של"ז ס"ח, ומשנה ברורה שם).

ביטול כלי מהיכנו

להפסיד השמן ושלא ללכלך השלחן, וכן אם נופל לתוך הכלי דבר יקר שבקלה להשבר גם כן לא ירצה לנער שלא להפסידה ולשברה (עיין שם, ותראה).

ב אם יש בכלי דבר המותר (וה"ה שיכול להניח בתוכה דבר המותר לכתחילה, חי) חת"ס או"ח ש"ח על המגן אברהם נ"א) החשוב יותר מהאיסור שרוצה להניח ליפול בהכלי שרי גם כן (מגן אברהם ומשנה ברורה בסימן רס"ה שם) וגדר דבר חשוב נמדד לפי בעל המעשה והכלי (משנה ברורה ש"י ל"ג בשם מגן אברהם א"ר וש"א).

ג אם אין כוונת נותן הכלי לקבל מוקצה הנופל בה רק סיבה אחרת מביאו לשים הכלי תחת הנר כגון שמתירא שלא יפלו ניצוצות וכיוצא (עיין משנה ברורה רס"ה סק"ג, וצ"ע מסעיף ד' למה הצריכו לתת טעם בניצוצות

תשמיש אחרת שלא יתקלקל דינו כמוקצה מחמת ח"כ ואסור גם לצורך גו"מ, (שבת"ת שם).

פט וטע"ר (חמאה) וכיוצא שאין הדרך לאכלן לבדנה רק ללפת הפת מכל מקום דינם כאוכלין שמתטלטלין אפילו שלא לצורך כלל (שם).

צ שני"י (שלג) שירד בשבת או בחול מותר בטלטול (נז"י בשם תשובת הגאונים חכל"א) אבל יזהר שלא לרסק השלג, ולא ידחקם בין ידי (סימן ש"כ סעיף י"א, ועיין ביאור הלכה שם).

צא כל דבר שהובא בשבת מחוץ לתחום אפילו לצורך ישראל זה אם אי"ב חשש שצדו אותו או תלשוה מהמחובר בשבת מותר בטלטול אפילו לישראל שהובא בשבילו (שכ"ה ס"ח).

(ביארתי ביתר שאת מקצוע זו כיון שהוא שכיח ורגיל)

א הניח מעות במכוון (או שאר מוקצה כצורות, שברי עצים, וכיוצא) בכיס של הבגד (קעשענע בל"א) אם הכיס אינו תפור לארכו בבגד (פירוש דהכיס הוא חלק נפרד מהבגד) אלא פיו לבדו תפור וכולו תלוי, אע"ג דהכיס נעשה בסיס להמעות מכל מקום מותר לטלטל הבגד ממקום למקום ואע"ג שהמעות בתוכו (ש"י ס"ז ובהפוסקים) ומכל מקום אם אפשר לנער המוקצה מהכיס ובלי נגיעה בכיס גופא שהוא מוקצה) ינער לכתחילה (א"ר, ומשנה ברורה ר"ט, ל) אבל הכיס הוא מוקצה גם אחר הניעור (שם).

זבין בהניח במתכוון בין בשכח ינהוג כן. לבד מה דבשכח אין הכיס נעשה מוקצה כיון דבשכח לא נעשה הכיס בסיס להמוקצה (שם).

ב ואם היה הכיס תפור בבגד נעשה כל הבגד בסיס, ועד כאן אם הניח במתכוון המוקצה שישאר ביה"ש אסור ליגע בהבגד כלל, אבל בשכח דינו שצריך לנער המוקצה מהכיס ואח"כ מותר בטלטול (כבסימן ש"ט ס"ד, משנה ברורה ל).

ג ובכל ענין אין ללבוש בגד כ"ז שהמוקצה בו דחיישינן שיצא בו (ש"י ס"ז).

א מותר להעמיד ענפי אילן במים בשבת ובלבד שלא יהיו בהם פרחים ושושנים הנפתחים מלחלוחית המים (רמ"א של"ו י"א) ובד"ז פליגי האחרונים י"א דאינו מותר רק כשכבר עמדו במים מער"ש מותר להחזירו בשבת (תר"ש וד"א), וי"א דכל שהיו המים מזומנים מער"ש אע"ג שלא היו בתוכן מותר לתת בתוכן בשבת (הגר"ז ופרי מגדים) ויש בדיעבד

ביטול כלי מהיכנו

א אסור לשום בשבת כלי במקום מסויים ע"מ שדבר מוקצה יפול אל תוכו כיון שע"י כך יבטל כלי התחתון מלהשתמש בו עוד ע"י שהמוקצה בתוכה, וזה נקרא בש"ס ובשו"ע "ביטול כלי מהיכנו" (ש"י ס"ז). ואסור לעשות כן שיבטל הכלי מתשמישו אפילו לשעה קלה בלבד (רס"ה משנה ברורה סק"ה רס"ו משנה ברורה ס"ק כ"ז).

זכמה היתירים נשנו בה:

א במקום שאפשר לנער האיסור מתוך הכלי מיד אחר שנכנס בה (רס"ה משנה ברורה סק"ה, ש"ח משנה ברורה קמ"ז) וענין "האפשרות לנער" אין הכוונה מטעם איסור מוקצה, דמצד זה בכ"ע שרי לנער כיון שלא היה המוקצה בתוכן ביה"ש, (כבסימן ש"י) אלא הכוונה מצד רצונו ודעתו של בעה"ב כגון אם נכנס שמן לתוך הכלי לא ירצה לנער הכלי מיד, שלא

- ז) מותר לבטל כלי מהיכנו משום צעב"ח** (ש"ה סעיף י"ט, ומשנה ברורה ס"ט).
ח) כלי שמונח בו איסור והיתר מותר לקחת ההיתר ולית בי משום מבטל כלי ע"י שמניח האיסור (ספר אחד על פי המשנה ברורה רס"ה סק"ו).
ט) אם הכין כלי לקבל מוקצה ולא נעשתה מחשבתו לא נאסר הכלי בטלטול (משנה ברורה רס"ה סק"ז).

י) מותר להניח כלי לקבל כלי שמלאכתו לאיסור ולא שייך בזה משום ביטול כלי מהיכנו כיון שיש היתר לטלטל לצורך גופו ומקומו (תהלה לדוד רס"ו סק"ז).

יא) כלי שמלאכתו לאיסור אע"פ שכבר יש לה שם מוקצה קצת מכל מקום אסור להעמידה לקבל דבר המוקצה מחמת גופו או חסרון כיס דנתבטל מהיתר טלטול גופו ומקומו שהיתה שרי עד עכשיו (פרי מגדים מובא בביאור הלכה רס"ה, ג, וכן העלה בספר מלאכת יושר דיני מוקצה כלל ה' מסביר פשוטה דהלא כלי שמלאכתו להיתר גם כן שם מוקצה עליה והיתה בכלל גזירת מוקצה כמבואר בפרק כל הכלים, ולא התירו בו יותר מכלי שמלא"א רק בטלטול מחמה לצל, וכיון ששייך בה ביטול כלי מהיכנו במה עדיף כלי שמלאכתו לאיסור, עד כאן).

מפני שאי"ב ממש הי"ל להתיר מטעם שאין הכוונה לקבל הניצוצות רק לחצוץ בית הניצוצות להשלחן, וצ"ל דכוונת התירו של המשנה ברורה רק באם אין דעתו על השמן כלל כמו שכתבתי שדעתו משום הניצוצות ולא איכפת לו ענין השמן אז לא מיחשב ביטול כלי, אבל אצל ניצוצות כיון שרוצה לקבל הניצוצות רק לא מטעם שצריך להם בעצמם בזה שייך עדיין ביטול כלי, והה"נ לענין שמן אם רוצה בקבלתן אפילו לא מטעם שצריך להשמן י"ל דין ביטול כלי מהיכנו, ודו"ק).

ד) באינו מבטל בידים רק גורם לביטול כלי, גם כן שרי, כגון בנופל מוקצה על השלחן ונותן כלי תחת השלחן לקבלו אולם כ"ז שהשלחן על מקומו המוקצה נופל על השלחן ולא בתוך הכלי, ומזיז השלחן ממקומו כדי שיפול בתוך הכלי (משנה ברורה רס"ה ו).

ה) במקום הפסד מרובה מותר לבטל כלי מהיכנו לשעתו (רס"ו ס"ט במגן אברהם ומשנה ברורה כ"ז) **ולכל היום במקום הפסד מרובה יש מחלוקת הפוסקים** (שם במשנה ברורה וביאור הלכה, וחזו"א סימן מ"ח סק"ז).

ז) אם נותן כלי עם מים והמוקצה היורד לתוכה גם כן משקה דשייך לומר קמא קמא בטיל, אפילו נתרבתה אח"כ האיסור מן ההיתר שהיה בתחלה מכל מקום שרי (ש"ה משנה ברורה ס"ק ט"ו).

מכתב שכתב בעל הסולם:

יודבב נאלמנה, לשציינ אל
 היה מצאנ האר"י צ"ל ש
 היום הזה, מי ליבין את
 שיתת האר"י צ"ל, אל שורשו
 וכי והנה ברצון העליון
 יתי, זכיתי לעיבור נשמת האר"י צ"ל, אל לפני לעשי
 הטובים, אלא ברצון עליון, שנשגב גם למני עצמי,
 אלה נבחרתי אנכי אנשמה נפארה זו, שאל זכה
 בה אצם לעת פטירתו שצ היום, ואל אוכל להאריך
 בענין זה לפני שאין זרכי בזה לזכר בנפלאות".

(מרן בעל "הסולם" זי"ע במכתב משנת תרפ"ו)

סדרת הספרים קובץ שופר הזוהר

(20 כרכים) – לתרומות עבור הדפסה והפצת הספרים – טל: 0527654911

קובץ

שופר הזוהר

פרק ז'

ובו עשרה ספרים נפתחים (228 עמודים):

מעלות הזהר שמחת הזהר החדש השבועות הזהר השבת הזהר אגרות הזהר תורתו מגן לנו בדרכי הזהר (הכולל): מלמדים וזהר; סוד הזהר; השכינה וזהר; מתיקות הזהר; דרכי הרשב"י להשפעת הרשב"י אור הזהר 10/36. אור הזהר 37

קובץ

שופר הזוהר

פרק ו'

ובו שנים עשר ספרים נפתחים (228 עמודים): זהר מגני ומצלי זהר החסד הזהר התשובה הזהר לאברהם הזהר השמשו ישיבת הזהר אהל מרים וזהר המל חיים בזהר 10. קול הזהר 11. רחמי הרשב"י 12. אור הזהר 65

קובץ

שופר הזוהר

פרק ח'

ובו ארבעה ספרים נפתחים (264 עמודים): זכותא דבר יוחאי נשמת הרשב"י זהר ארץ ישראל א, ב, ג, ד, ה, ו, ז, ח אור הזהר 38

קובץ

שופר הזוהר

פרק י'

ובו שמונה ספרים נפתחים (232 עמודים):

ערפה של שעה שמחת אברהם השכר והענט בשמירת עינינו און ישראל פהלכתו זהר השבת והברית הקדמה לתלמוד עשר ספרות מאמר "ואתה תחזה" אדרא דמשפנא

קובץ

שופר הזוהר

פרק ט'

ובו ששה ספרים נפתחים (228 עמודים): נחלי הזהר חיים של זוהר טהרת הזהר הלולא דרשב"י מכתב לעשירים מוכה רבים פהלכתה

בהאי חבורא דילק דאיהו ספר הזהר, מן זוהרא דאימא עלאה תשובה. באלין לא צריך נסיון, ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא בר חמי.